

УДК 336.74 «71»(477)

Чумаченко О. А.¹, Новотарський М. Є.²

¹ канд. іст. наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр. СН-118 ЗНТУ

СТАНОВЛЕННЯ ГРОШОВОЇ ОДИНИЦІ УКРАЇНИ

Українська гривня – це не тільки грошовий знак, а й наша історія, та наш, загнаний колись у підпілля, але збережений патріотизм, що робить дане дослідження актуальним.

Назва вітчизняної валюти походить від слова "гривна", яке за часів Київської Русі позначало нашійну прикрасу. Уже в VIII-IX ст. під час

торговельних операцій і сплати данини гривна використовувалась як міра ваги і лічби. Пізніше, у різні історичні періоди, слово "гривня" неодноразово змінювало своє значення.

На українських землях карбування власної валюти, «златників» та «срібляників», започаткував київський князь Володимир Великий. Ці монети – перші державні документи, що зберегли зображення тризуба – знаку київських князів. На лицьовому боці монети зображено князя, який сидить на престолі, тризуб і напис «Владимир на столе». На зворотному боці – карбовано лик Ісуса Христа і напис «А се его злато». Карбування срібних монет продовжили Святополк Окаянний, Ярослав та Олег Тмутараканський. У XII-XIV ст. Київська Русь переживала період феодальної роздробленості, а карбування монет припинилося. Роль грошей виконували переважно срібні злитки, що називалися "гривнями".

Після тривалої перерви у середині XIV ст. на українських землях відродився не тільки монетний обіг, а й ненадовго карбування монет – червононоруських півгрошей у Львові і срібняків Володимира Ольгердовича у м. Києві. Гривні поступово зникли з обігу, перетворившись на грошово-лічильне поняття.

Пізніше відродити власне карбування монет планував Б. Хмельницький. Ще від початку Визвольної війни 1648-1654 рр. гетьман прагнув проводити самостійну фінансову політику, вважаючи її однією з основних ознак державності.

У часи національно-визвольних змагань у 1917-1921 рр. велике значення у розбудові самостійної і суверенної Української держави мало впровадження національної валюти й створення незалежної банківської системи. 5 січня 1918 р.. УЦР прийняла закон про запровадження нової грошової одиниці – гривні, яка поділялася на 100 шагів і дорівнювала 1/2 карбованця.

Гетьман П. Скоропадський, прийшовши до влади у квітні 1918 р., відновив як основну грошову одиницю Української Держави карбованець, що поділявся на 200 шагів. Було підготовлено ескізи банкнот вартістю 10, 25, 50, 100, 250 та 1000 карбованців. Після переходу влади в Україні у грудні 1918 р. до рук Директорії на чолі з В. Винниченком та С. Петлюрою основною грошовою одиницею відновленої УНР знову проголошено гривню. Усього за 1917-1921 рр. в обіг введено 24 паперових грошових знаки.

Тривала боротьба ОУН-УПА за незалежність України вимагала постійної допомоги від населення. У ті часи розраховувалися "бофонами" – однобічними (рідше двобічними) грошовими документами з національною символікою та символікою ОУН і УПА. Загалом, за 1939-1954 рр. виготовлено близько 500 різновидів бофонів, які перебували у вжитку

щонайменше у дванадцяти областях України та Білорусі, а також частково на території Австрії, Німеччини, Польщі, Словаччини та Чехії.

Із здобуттям Україною незалежності надзвичайно важливим було створення національної грошової системи. Уже 10 січня 1992 р. Національний банк ввів в обіг купони багаторазового використання. Правову підтримку купонокарбованці отримали 20 березня 1991 р. з прийняттям Закону України "Про банки і банківську діяльність". Тривалий час одночасно в обігу перебували і рублі, і купонокарбованці. А з 12 листопада 1992 р. єдиним засобом платежу України у готівковому і безготівковому обігу став український карбованець. У вересні 1996 р. в Україні відбулася грошова реформа, у наслідок якої національною валютою стала гривня. Національний банк України ввів банкноти номіналом 1, 2, 5, 10, 20, 50 і 100 гривень. Ще 1992 р. розпочато роботу над гривнею. Перші банкноти за дизайном художників В. Лопати і Б. Максимова надруковані у Канаді та Великобританії. Для назви розмінної монети пропонували назви "сотий", "резана", але зрештою надали перевагу "копійці". Спершу вона карбувалася на Луганському верстатобудівному заводі та частково на монетному дворі Італії. Випущено номінали вартістю 1, 2, 5, 10, 25 і 50 копійок. З 1994 р. в Україні відкрито Банкнотну фабрику, у квітні 1998 р. засновано Монетний двір. Тепер українська гривня друкується за найсучаснішими світовими технологіями, а віднедавна – з використанням українського льону.

Гривня пройшла складний шлях, але в кінці отримала винагороду. Тепер вона – одна із основних категорій, які визначають стан економіки нашої країни, відіграючи при цьому важливу роль у добробуті населення. Крім того, українська гривня визнана найкрасивішою у світі. До такого висновку прийшли швейцарські фінансисти на щорічному засіданні комісії з естетики Міжнародного Фінансового Банку (IFB). Отже, гривня - надбання українського народу, яке відіграє важливу роль як в економічній сфері, так і у соціальній.